

20. februar 2023

Folkeskoleelever med fritidsjob får højere karakterer ved afgangsprøven

Sammenfatning

Grundskoleelever med fritidsjob får i gennemsnit 0,26 point højere karakterer ved afgangseksamen i 9. klasse end børn og unge uden fritidsjob. Det er særligt elever, der arbejder mindre end fire timer i gennemsnit om ugen, der trækker karaktergennemsnittet op. Elever med høj gennemsnitlig ugentlig arbejdstid på over seks timer om ugen, trækker derimod karaktergennemsnittet ned. 75 pct. af alle elever med arbejde har en gennemsnitlig ugentlig arbejdstid på under seks timer.

Børn og unge i Vestjylland har ofte fritidsjob

Andelen af børn og unge, der har fritidsjob, er generelt højere uden for de store byer. Særligt i kommunerne i Vestjylland er andelen af børn og unge med et fritidsjob høj, mens den er lav i og omkring København, Aalborg og Odense.

Børn og unge i familier med en middelindkomst har oftere fritidsjob

Andelen, der har fritidsjob, er højere for de børn og unge, hvor familien har en middelindkomst. Særligt for lavindkomstfamilier er andelen af børn og unge med fritidsjob lav. Tilsvarende er der en tendens til, at færre børn og unge fra familier med en høj indkomst har et fritidsjob.

Læring kan forklare sammenhængen mellem høje karakterer og fritidsjob

En mulig forklaring på, at børn og unge med fritidsjob får højere karakterer er, at de via fritidsjobbet tilegner sig kompetencer, der hjælper dem i skolen. Fra dansk forskning er man velbekendt med denne sammenhæng.¹ Udover den positive sammenhæng mellem karakterer og det at have et fritidsjob, påviser denne forskning også, at børn og unge med fritidsjob har en lavere tendens til fravær fra skole og involvering i kriminalitet samt, at de i højere grad bliver indskrevet på videregående uddannelser.

Analysefokus

I denne analyse ser vi specifikt på sammenhængen mellem karakterer og fritidsjob for børn og unge i perioden 2012-2020. Vi afgrænser børn og unge til at være de 13-17-årige, og ser kun på 9. klasses afgangskarakterer i henholdsvis dansk og matematik. Undersøgelsen er udarbejdet på basis af mikrodata fra Danmarks Statistik.

¹ Rune V. Lesner, Anna Piil Damm, Preben Bertelsen, og Mads Uffe Pedersen (2018) "Life Skills Development of Teenagers through Spare-Time Jobs".

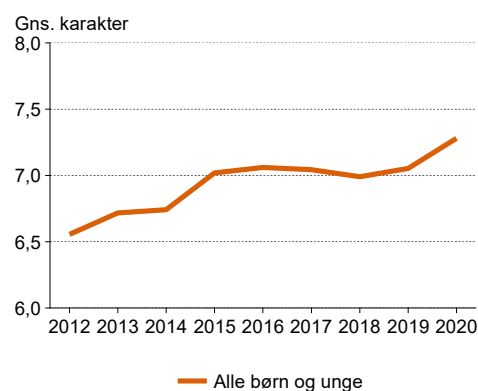
1. Folkeskoleelever med fritidsjob får højere karakterer

Højere karakterer i dansk og matematik

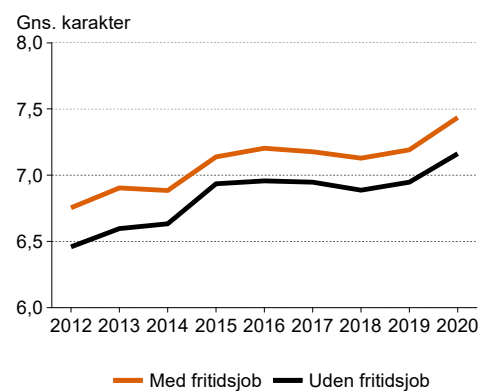
De danske folkeskoleelever får i gennemsnit højere karakterer i 2020 sammenlignet med 2012, jf. Figur 1.a. Gennemsnittet for dansk- og matematikkarakterer ved 9. klasses afgangseksamen er i perioden steget med 0,75 point. Dette gælder både for de elever, der har haft et fritidsjob samt for dem, der ikke har haft et fritidsjob i et af årene før afslutningen af 9. klasse, jf. figur 1.b.

Figur 1 9. klasse afgangskarakterer over tid

Figur 1.a Gennemsnitlig afgangskarakter

Figur 1.b Gennemsnitlig afgangskarakter, opdelt på beskæftigelse

Anm.: Karakteren er beregnet som den gennemsnitlige afgangskarakter i 9. klasse i eksamenerne skriftlig matematik, skriftlig dansk, mundtlig matematik og mundtlig dansk. Gruppen af elever med fritidsjob består af de personer, der har haft fritidsjob før kalenderåret for deres 9. klasses afgangseksamen.

Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik

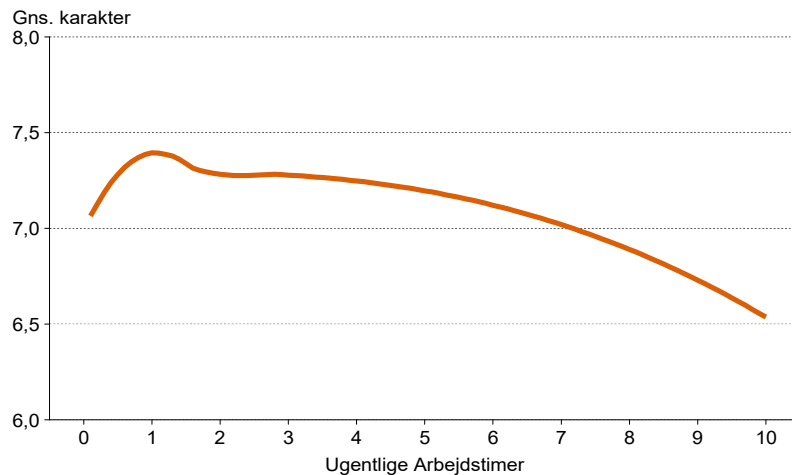
Elever med fritidsjob får højere karakterer

Elever med fritidsjob får i samtlige år højere karakterer end de elever, der ikke har haft et fritidsjob. Forskellen mellem de to grupper varierer minimalt i løbet af perioden. Den største forskel er på 0,3 point i året 2013 sammenlignet den mindste forskel på 0,2 i året 2015. En mulig forklaring er, at grundskoleelever tilegner sig kompetencer i deres fritidsjob, der hjælper dem i deres skolegang.

Kort arbejdstid er forbundet med højere karakterer

De elever, der arbejder mellem en og fire timer om ugen, får i gennemsnit højere karakterer end de elever, der arbejder længere tid, jf. figur 2. Det er dermed primært børn og unge med korte arbejdstider, der trækker gennemsnitskarakteren op for gruppen med fritidsjob. Med en arbejdstid over fire timer om ugen falder karaktererne i gennemsnit, desto længere den ugentlige arbejdstid bliver. En mulig forklaring er, at de elever, der har længere arbejdstider, får brugt mindre tid på skolen.

Figur 2 Sammenhængen mellem karakterer og arbejdstimer

Anm.: Karakteren er beregnet som den gennemsnitlige afgangskarakter i 9. klasse i eksamenerne skriftlig matematik, skriftlig dansk, mundtlig matematik og mundtlig dansk. Antallet af ugentlige arbejdstimer er målt som elevens samlede antal arbejdstimer opnået før 9. classes eksamen, divideret med det samlede antal år, hvori eleven har været beskæftiget og efterfølgende divideret med 52 for at få antallet af timer pr. uge.

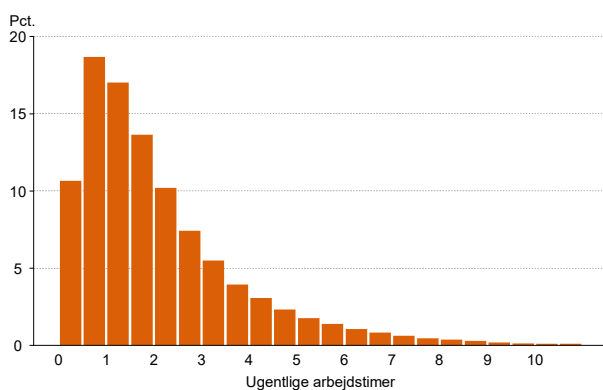
Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

De fleste 13-17-årige arbejder mindre end fire timer om ugen

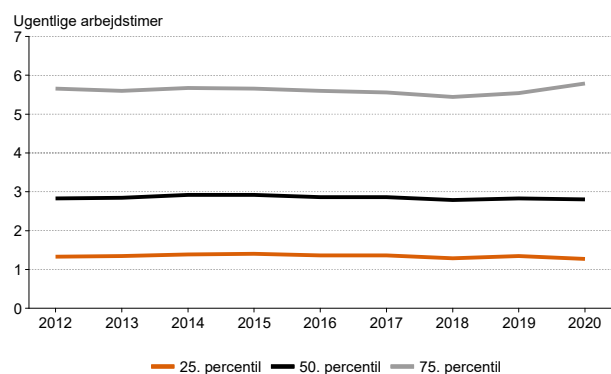
De fleste 13-17-årige arbejder under fire timer om ugen i gennemsnit, og 75 pct. arbejder under seks timer. Det fremgår af figur 3.a, der viser fordelingen af børns og unges ugentlige arbejdstid, samt af figur 3.b, der viser udvalgte percentiler.² Da den enkelte elevs ugentlige timetal er gennemsnitsberegning baseret på det årlige antal timer, kan det imidlertid ikke udelukkes, at det faktiske antal arbejdstimer for den enkelte elev for nogle uger overskrider fire timer.

Figur 3 Fordelingen af børns og unges ugentlige arbejdstimer

Figur 3.a Fordelingen af ugentlige arbejdstimer for børn og unge, 2020

Figur 3.b Udvalgte percentiler for børns og unges ugentlige arbejdstimer

Anm.: Antallet af ugentlige arbejdstimer er målt som elevens samlede antal arbejdstimer opnået før 9. classes eksamen, divideret med det samlede antal år, hvori eleven har været beskæftiget og efterfølgende divideret med 52 for at få antallet af timer pr. uge.

Kilde: Egne beregninger baseret på Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

² Den 50. percentil (også kendt som medianen) er den midterste observation. Det er således det niveau af arbejdstimer, hvor halvdelen arbejder mere og halvdelen arbejder mindre. På samme måde er 25. percentilen det niveau af arbejde, hvor 25 pct. arbejder mindre end dette niveau (mens 75 pct. så arbejder mere).

**Børn og unges
arbejdstid er
relativt konstant**

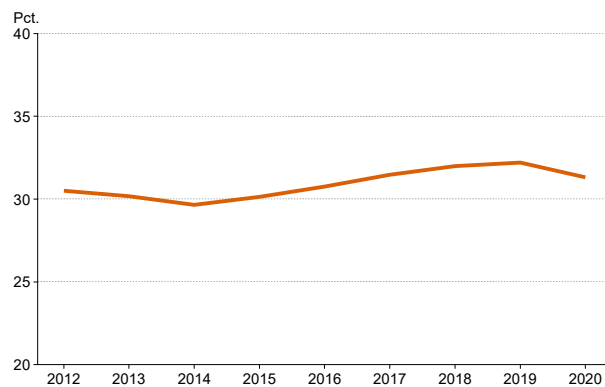
Børn og unges ugentlige arbejdstid er relativt konstant over perioden 2012 til 2020. For hele perioden gælder det, at ca. 75 pct. af de 13-17-årige arbejder mindre end seks timer om ugen, 50 pct. arbejder mindre end ca. 3 timer om ugen, og 25 pct. arbejder mindre end 1,5 timer om ugen.³

**Næsten en tredjedel
af børn og unge har
fritidsjob**

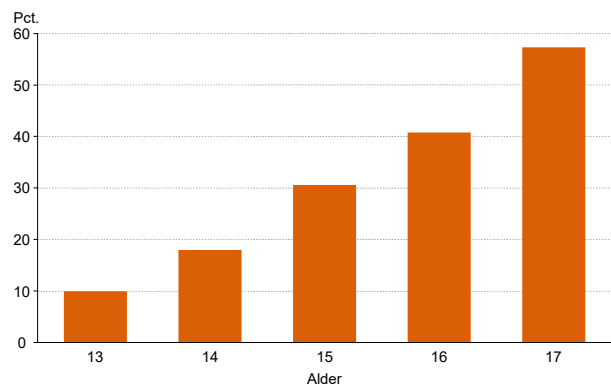
En stor andel på ca. 30 pct. af børn og unge har et fritidsjob ved siden af skolen. I perioden 2012-2020 er andelen af børn og unge med fritidsjob relativt konstant dog med en svag stigning fra 2014-2019, jf. figur 4.a. Det fremgår desuden af tabel 1, at der fra 2014 til 2019 er ca. 7.700 flere børn og unge, der kommer i arbejde samtidig med, at der kommer 3.000 færre 13-17-årige. Beskæftigelsesfrekvensen for piger er for hele perioden ca. to pct. højere end den er for drenge. Beskrivelsen af beskæftigelsesfrekvenserne for henholdsvis drenge og piger er givet i tabel 3 og tabel 4 i afsnit 2.

Figur 4 Beskæftigelsesfrekvens for børn og unge, fordelt på år og alder

Figur 4.a Børn og unges beskæftigelsesfrekvens, 2012-2020

Figur 4.b Børn og unges beskæftigelsesfrekvens fordelt på alder, 2020

Anm.: Beskæftigelsesfrekvensen er beregnet som andelen af de 13-17-årige, der havde beskæftigelse i 2020. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

**Beskæftigelsesfre-
kvensen stiger med
alder**

Det er primært de ældre børn og unge, der har fritidsjob. Beskæftigelsesfrekvensen for de 17-årige er højere end 55 pct., hvorimod den for de 13-årige er ca. 10 pct. jf. figur 4. Beskæftigelsesfrekvenser, antal børn og unge med fritidsjob antal børn og unge er for de forskellige aldersgrupper beskrevet over tid i tabel 5-9 i afsnit 2.

³ Til sammenligning finder Danmarks Statistik, at børn og unge i gennemsnit arbejder i kortere tid i 2020 sammenlignet med 2008 <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2022/2022-06-09-unge-med-fritidsjob>. Dette skyldes bl.a. at Finanskrisen er inkluderet i den betragtede periode 2008-2020 samt, at de ældre, der arbejder flere timer, falder mest i gennemsnitlig arbejdstid. Da vi anvender percentiler til at beskrive udviklingen i de 13-17-åriges arbejdstid påvirkes statistikken ikke nødvendigvis af, at de 13-17-årige, der arbejder mest, falder i arbejdstid. Vi har valgt at anvende percentiler da fordelingen af ugentlige arbejdstider er højreskæv, hvorfor gennemsnittet ikke er repræsentativt for populationen.

Tabel 1 Beskæftigelsesfrekvens for børn og unge

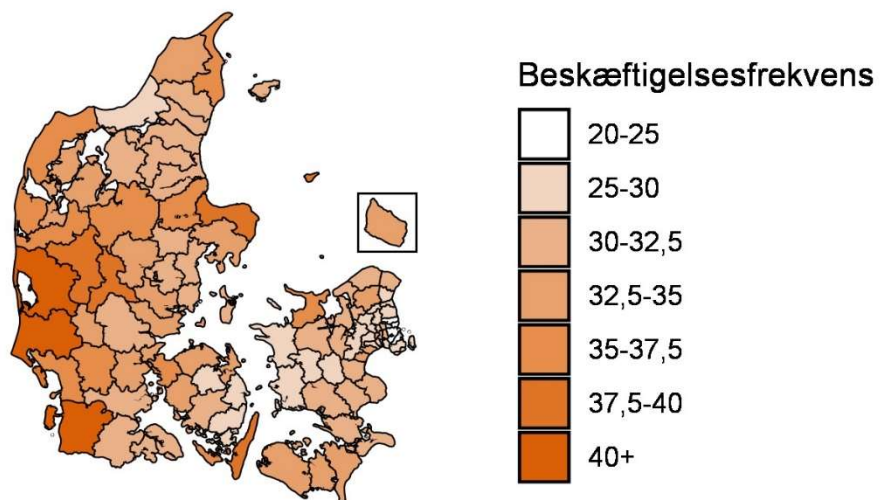
År	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
2011	108.534	352.088	30,8
2012	105.964	347.321	30,5
2013	103.780	343.998	30,2
2014	101.297	341.739	29,6
2015	102.272	339.283	30,1
2016	104.282	339.048	30,8
2017	106.551	338.691	31,5
2018	107.848	337.177	32,0
2019	109.020	338.559	32,2
2020	106.566	340.363	31,3

Anm.: Beskæftigelsesfrekvensen er beregnet som andelen af de 13-17-årige, der havde beskæftigelse i pågældende år. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

Børn og unge arbejder hyppigere i Vestjylland

Børn og unge i de urbaniserede områder har lavere beskæftigelsesfrekvenser. Der er en betragtelig geografisk variation i børns og unges beskæftigelsesfrekvenser, jf. figur 5. Generelt er der en tendens til at børn og unge har lavere frekvenser i Storkøbenhavn, Århus, Odense og Aalborg. Fx var de laveste beskæftigelsesfrekvenser for børn og unge i 2020 på ca. 20 pct. i Frederiksberg kommune og Gentofte kommune. Omvendt er der høje beskæftigelsesfrekvenser i Vestjylland, hvor beskæftigelsesfrekvensen i 2020 var højest i Varde og Ringkøbing-Skjern med ca. 40 pct.

Figur 5 Beskæftigelsesfrekvens fordelt på kommune, 2020

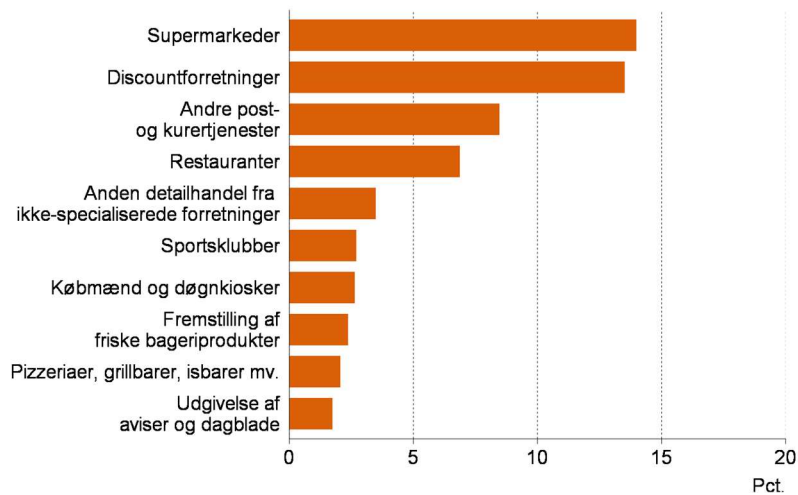
Anm.: Beskæftigelsesfrekvensen er beregnet som andelen af de 13-17-årige, der havde beskæftigelse i 2020. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

Børn og unge arbejder primært i supermarkeder

Børn og unge med fritidsjob er hyppigst ansat i handelsbranchen. Næsten 30 pct. af alle børn og unge i beskæftigelse arbejdede i 2020 i supermarkeder eller discountforretninger, jf. figur 6. I tabel 10 i afsnit 2 er beskæftigelsen af børn og unge opgjort i antal unge pr. branche, og der er inkluderet flere brancher.

Figur 6 Top 10 brancher for børn og unges beskæftigelse, 2020

Anm.: Beskæftigelsesfrekvensen er beregnet som andelen af 13-17-årige, der havde beskæftigelse i 2020. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

Færre børn af højtuddannede forældre har et fritidsjob

Børn og unge, hvor morens højest fuldførte uddannelse er en gymnasial eller erhvervsfaglig uddannelse, har den højeste beskæftigelsesfrekvens i 2020 på 35,1 pct. For uddannelser af længere varighed gælder det, at desto længere varighed desto lavere er børnenes beskæftigelsesfrekvenser. Den laveste beskæftigelsesfrekvens på 22,8 pct. forekommer for børn og unge, hvor morens højest fuldførte uddannelse er på Ph.d.-niveau.

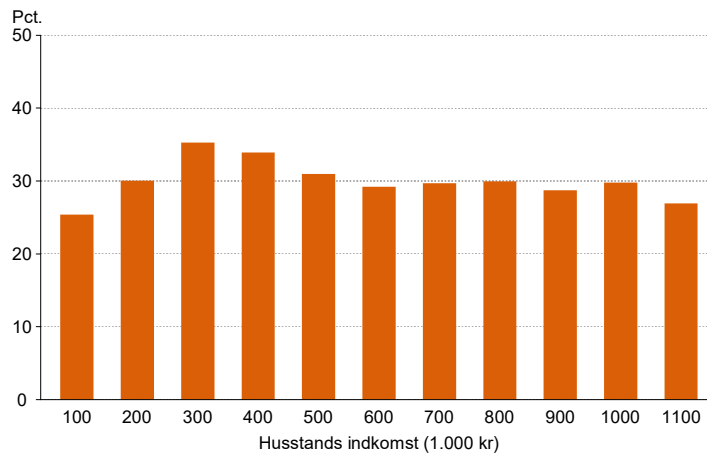
Tabel 2 Beskæftigelsesfrekvens efter morens højest fuldførte uddannelse i 2020

Moderens højest fuldførte uddannelse	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
Grundskole til og med 6. klasse	12.163	43.058	28,2
Grundskole 7.-10. klasse	5.556	17.138	32,4
Gymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser	36.955	105.223	35,1
Korte videregående uddannelser	28.886	91.576	31,5
Mellemlange videregående uddannelser / Bachelorer	1.604	5.647	28,4
Lange videregående uddannelser	11.525	44.128	26,1
Ph.d. og forskeruddannelser	1.065	4.673	22,8

Anm.: Beskæftigelsesfrekvensen er beregnet som andelen af 13-17-årige, der havde beskæftigelse i 2020. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

Figur 7 Børn og unges beskæftigelsesfrekvens og husstandens indkomst, 2020

Anm.: Hver søjle i figuren angiver beskæftigelsesfrekvensen for børn og unge, der bor i en husstand, der tilhører den relevante indkomstgruppe. Husstandene er opdelt i indkomstgrupper af intervaller på 100.000 kr. Tallet under søjlen indikerer den højeste indkomst i gruppen. Således indikerer søjlen markeret "400" intervallet mellem 300.000 – 400.000 kr. Husstandens indkomst er målt som den ækvivalerede familieindkomst, der dannes for en husstand ved at lægge indkomsten for alle familiemedlemmerne sammen og dividere dette beløb med et vægtet gennemsnit af antal personer i familien.

Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik.

**Færre børn i lav-
indkomstfamilier
har et fritidsjob**

Børn og unges beskæftigelsesfrekvens er lavest for de 13-17-årige i husstande med lav indkomst, jf. figur 7. Børn og unge i husstande med en indkomst under 100.000 kr. har en beskæftigelsesfrekvens på 25 procent, hvorimod de 13-17-årige i en husstand med en indkomst mellem 200.000 og 300.000 kr. har den højeste beskæftigelsesfrekvens på 35 procent.

2. Appendiks

Tabel 3 Beskæftigelsesfrekvens for drenge 13-17 år, 2011-2020

År	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
2011	52.784	180.676	29,2
2012	51.253	178.208	28,8
2013	49.831	176.187	28,3
2014	48.175	174.812	27,6
2015	48.807	173.666	28,1
2016	50.023	173.596	28,8
2017	51.714	173.415	29,8
2018	52.582	172.423	30,5
2019	53.350	173.361	30,8
2020	52.098	174.136	29,9

Anm.: Beskæftigelsen er beregnet som andelen af 13-17-årige drenge, der havde beskæftigelse i pågældende år. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

Tabel 4 Beskæftigelsesfrekvens for piger 13-17 år, 2011-2020

År	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
2011	55.750	171.412	32,5
2012	54.711	169.113	32,4
2013	53.949	167.811	32,1
2014	53.122	166.927	31,8
2015	53.465	165.617	32,3
2016	54.259	165.452	32,8
2017	54.837	165.276	33,2
2018	55.266	164.754	33,5
2019	55.670	165.198	33,7
2020	54.468	166.227	32,8

Anm.: Beskæftigelsen er beregnet som andelen af 13-17-årige piger, der havde beskæftigelse i pågældende år. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.

Tabel 5 Beskæftigelsesfrekvens for 13-årige, 2011-2020

År	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
2011	7.683	67.562	11,4
2012	7.335	67.391	10,9
2013	7.195	68.202	10,5
2014	6.416	66.539	9,6
2015	6.244	65.742	9,5
2016	6.374	66.805	9,5
2017	6.531	67.167	9,7
2018	7.004	67.265	10,4
2019	7.005	68.436	10,2
2020	6.739	67.811	9,9

Anm.: Beskæftigelsen er beregnet som andelen af 13-årige, der havde beskæftigelse i pågældende år. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik..

Tabel 6 Beskæftigelsesfrekvens for 14-årige, 2011-2020

År	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
2011	13.697	69.187	19,8
2012	12.969	67.737	19,1
2013	12.818	67.580	19,0
2014	12.230	68.473	17,9
2015	11.910	66.968	17,8
2016	12.011	66.081	18,2
2017	12.222	67.043	18,2
2018	12.857	67.378	19,1
2019	13.358	67.454	19,8
2020	12.336	68.634	18,0

Anm.: Beskæftigelsen er beregnet som andelen af 14-årige, der havde beskæftigelse i pågældende år. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik..

Tabel 7 Beskæftigelsesfrekvens for 15-årige, 2011-2020

År	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
2011	20.516	69.722	29,4
2012	20.335	69.433	29,3
2013	19.970	68.007	29,4
2014	19.373	67.964	28,5
2015	20.085	68.940	29,1
2016	20.024	67.427	29,7
2017	20.430	66.483	30,7
2018	21.295	67.415	31,6
2019	21.504	67.684	31,8
2020	20.732	67.801	30,6

Anm.: Beskæftigelsen er beregnet som andelen af 15-årige, der havde beskæftigelse i pågældende år. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik..

Tabel 8 Beskæftigelsesfrekvens for 16-årige, 2011-2020

År	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
2011	28.591	72.590	39,4
2012	27.043	70.098	38,6
2013	27.239	69.904	39,0
2014	26.411	68.638	38,5
2015	27.207	68.567	39,7
2016	28.068	69.669	40,3
2017	28.188	68.056	41,4
2018	27.824	67.009	41,5
2019	28.276	67.843	41,7
2020	27.808	68.167	40,8

Anm.: Beskæftigelsen er beregnet som andelen af 16-årige, der havde beskæftigelse i pågældende år. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik..

Tabel 9 Beskæftigelsesfrekvens for 17-årige, 2011-2020

År	Antal med job	Antal	Beskæftigelsesfrekvens
2011	38.047	73.027	52,1
2012	38.282	72.662	52,7
2013	36.558	70.305	52,0
2014	36.867	70.125	52,6
2015	36.826	69.066	53,3
2016	37.805	69.066	54,7
2017	39.180	69.942	56,0
2018	38.868	68.110	57,1
2019	38.877	67.142	57,9
2020	38.951	67.950	57,3

Anm.: Beskæftigelsen er beregnet som andelen af 17-årige, der havde beskæftigelse i pågældende år. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik..

Tabel 10 Børn og unges beskæftigelse pr. branche, 2020

Underbranche	Beskæftigede
Supermarkeder	14.904
Discountforretninger	14.403
Andre post- og kurer-tjenester	9.024
Restauranter	7.324
Anden detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger	3.711
Sportsklubber	2.877
Købmænd og døgnkiosker	2.814
Fremstilling af friske bageriprodukter	2.523
Pizzeriaer, grillbarer, isbarer mv.	2.193
Udgivelse af aviser og dagblade	1.856
Tøjforretninger	1.516
Avl af malkekvæg	1.129
Folkeskoler o.lign.	1.120
Aldersintegrerede institutioner	1.107
Detailhandel med kosmetikvarer og produkter til personlig pleje	1.062
Caféer, værtshuse, diskoteker mv.	983
Detailhandel med brød, konditori- og sukkervarer	972
Byggemarkeder og værktøjsmagasiner	924
Tømrer- og bygningsnedkervirksomhed	915
Biografer	865
Autoreparationsværksteder mv.	793
Ejendomsmæglere mv.	781
Religiøse institutioner og foreninger	752
Forhandlere af gaveartikler og brugskunst	592
Hoteller	570
Drift af sportsanlæg	570
Detailhandel med personbiler, varebiler og minibusser	560
Frisørsaloner	536
Forhandlere af sports- og campingudstyr	527

Anm.: Beskæftigelsen pr. branche er beregnet som antallet af 13-17-årige, der havde beskæftigelse i 2020 i den givne branche. Der er kun inkluderet brancher med mere end 500 ansatte. Det totale antal børn og unge i arbejde i 2020 var 106.566. Beskæftigelsen er baseret på den registerbaserede arbejdsstatistik, og er opgjort ultimo november.

Kilde: Egne beregninger baseret på mikrodata fra Danmarks Statistik, den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik.